

ORNITOLOŠKO DRUŠTVO „BRGLJEZ KAMENJAR“

MB: 2622939

PBZ-ŽR: 2340009-1110424769

OIB -26014518297

Aljinovića 41 21251 Žrnovnica tel: 021/472-343 mob: 092/2505215 e-mail: ivica.lolic@st.t-com.hr

1. CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Ova studija je izrađena u svrhu procjene mogućeg utjecaja „Adrenalinskog poligona Zipline“ na lokalitetu donjeg toka rijeke Cetine u blizini grada Omiša na ornitokomponentu dotičnog ekosustava, a posebno zatraženih ciljnih vrsta ptica: sivi sokol (*Falco peregrinus*), brgljez kamenjar (*Sitta neumayer*), ušara (*Bubo bubo*), zmijar (*Circaetus gallicus*) kao i svih ostalih vrsta ptica a posebno vrsta prema **Crvenoj knjizi ugroženih ptica Hrvatske**. Provedeno je istraživanje na području do 1 km na sve strane od planiranih položaja izgradnje „Adrenalinskog poligona Zipline“ kako bi se utvrdila kvalitativna i kvantitativna prisutnost svih ptica grabljivica na tom području i analizirao status i ugroženost vrsta koje čine te zajednice. Na temelju rezultata petodnevног istraživanja te podataka kojima raspolažemo od prije provedenih analiza procijenili smo utjecaj planirane izgradnje „Adrenalinskog poligona Zipline“ na populacije zaštićenih i ugroženih ptičjih vrsta.

(Slika 1) Šire istraženo područje

2. PODRUČJE ISTRAŽIVANJA I METODOLOGIJA

Istraživanjem je obuhvaćeno područje neposredno uz planirane položaje izgradnje „Adrenalinskog poligona Zipline“ do udaljenosti 1 km na sve strane. Takvim određivanjem granica područja istraživanja definirali smo plohu donjeg toka rijeke Cetine (Slika 1). Ploha je smještena u dijelu Splitsko - dalmatinske županije, sjeveroistočno od grada Omiša. Lokacija izgradnje „Adrenalinskog poligona Zipline“ nalazi se na području sjevernog masiva Omiške Dinare sa mikro lokacijom Viseći kuk. Istraženo područje je kanjonskog, strmog, litičastog oblika sa brojnim siparima. Površine brda predviđenog poligona manjim su dijelom ogoljeli dok je većim djelom obrasle u šikaru, grmove sa mjestimičnim šumarcima hrasta medunca. Istraživanja su proveli suradnici Zavoda za ornitologiju HAZU u trajanju od pet uzastopnih dana te smo koristili podatke kojim raspolažemo od prije za to područja. Ptice su uglavnom bilježene vizualno, uz pomoć optičke opreme (dalekozor, durbin) i/ili auditivno, a rjeđe i po specifičnim tragovima nekih vrsta (npr. izmet, gvalice, gnijezda, ostaci perja). Korištena je kvalitetna optička oprema: dalekozor Swarovski SLC 8x56 B i durbin Swarovski AT 80 HD s okularom 20-60.

3. SISTEMATSKI POPIS CILJANIH VRSTA

1. Zmijar – *Circaetus gallicus*

Zmijar je gnjezdarica selica koja za gniazđenje koristi šumu, a hrani se uglavnom gmazovima; posebice zmijama. U potrazi za hranom uglavnom se zadržava na otvorenom terenu. Zimuje u Africi, tako da u ovom periodu istraživanja nije bilo moguće utvrditi prisutnost ove vrste na istraženom lokalitetu.

2. Sivi sokol – *Falco peregrinus*

Sivi sokol je gnjezdarica stanarica šireg istraživanog području, a zabilježen je jedan primjerak sa sjeverne strane Omiške Dinare sa točnom lokacijom kako je prikazano (**Slika 2**). Radilo se o ptici koja nije pokazivala teritorijalno ponašanje; vjerojatno se radilo o ptici sa šireg područja, tako da smo isključili mogućnost gniazđenja.

(Slika 2) Na ovoj fotografiji je ucrtano mjesto bilježenja sivog sokola (crveno) i područje predviđene izgradnje „Adrenalinskog poligona Zipline“ (crno)

3.Ušara – *Bubo bubo*

Ušara je gnjezdarica stanarica koja za svoje gnjezdilište bira teško pristupačne litice. Zabilježeno je glasanje jednog mužjaka na širem sjevernom dijelu kanjona, pa je procijenjeno da se gnijezdi jedan par i plohu koristi kao lovnu.

4. Brgljez kamenjar - *Sitta neumayer*

Brgljez kamenjar je gnjezdarica stanarica na istraženoj plohi, a zabilježen je uglavnom na liticama šireg područja kao i na plohi predviđenoj za izgradnju Adrenalinskog poligona Zipline. Gnijezdi između 3-5 parova ovih ptica na površini predviđenih zahvata.

5. SMJEŠTAJ ISTRAŽIVANE PLOHE OBZIROM NA PODRUČJA VAŽNA ZA PTICE

Istraživana ploha se nalazi unutar područja važnog za ptice nacionalne ekološke mreže NATURA 2000 (Radović i sur. 2005).

6. PROCJENA UTJECAJA IZGRADNJE ZIPLINE NA ORNITOFAUNU

1. **Zmijar** – rizičan (VU) je na nacionalnoj razini i rijedak (RARE) na europskoj.

Zmijar je gnjezdarica selica šireg područja, no pošto je selica nije bilo moguće utvrditi njenu prisutnost. Ova vrsta zahtjeva šumu za gniježđenje, a po prijašnjim podacima kojima raspolažemo vrsta je zabilježena kako pretražuje samo vršna otvorena područja Omiške Dinare ali ne i kanjona. Smatramo ga gnjezdaricom šireg područja. Tako izgradnja predviđenog poligona neće imati negativnog utjecaja na ovu vrstu.

2. **Sivi sokol** – rizična je vrsta (VU) na nacionalnoj i rijetka (RARE) na europskoj razini.

Sivi sokol je gnjezdarica stanarica šireg istraženog područja. Gniježdzi se na visokim stijenama, a ptice lovi u letu; često lovi gradske i pitome golubove. Gniježđenje počinje u veljači ili ožujku. Zabilježen je jednom jedan primjerak kako je ucrtano (**Slika 2**). S obzirom da nije zabilježen nikakav oblik teritorijalnog ponašanja pretpostavljamo da se radi o ptici koja gnijezda negdje na širem području. Da je mjesto opažanja eventualno i područje gnijezda, dovoljno je udaljeno od plohe predviđene izgradnje poligona te bilo kakve aktivnosti na tom području ne bi imala nikakvog značajnog negativnog utjecaja na ovu vrstu.

3. **Ušara** – niskorizična (NT) je na nacionalnoj i rizična (VU) na europskoj razini.

Ušara je bilježena glasanjem jednog mužjaka na širem području sjevernog djelu kanjona. Zbog nepristupačnog terena nismo mogli utvrditi da li postoje gvalice, gnijezdo ili eventualni ostaci pera i hrane na području predviđenog poligona. Ušara je tako prilagodljiva vrsta, nije zahtjevna odabirom na mjesta za gnijezdo, a gnijezdi na golom tlu gdje položi i do 5-6 jaja tako da lako pronalazi drugo mjesto za gniježđenje ukoliko je ometana. Ova je vrsta aktivna noću, a obzirom da nikakvih aktivnosti na poligonu neće biti noću izgradnja poligona neće imati negativnog utjecaja na ovu niskorizičnu vrstu.

4. **Brgljez kamenjar**- stabilan je na nacionalnoj razini.

Brgljez kamenjar je najbrojnija i najstabilnija od četiri ciljane istražene vrsta, te kao takva i najmanje zabrinjavajuća na plohi predviđenoj za izgradnju poligona. na plohi gnijezdi vjerojatno između 3-5 parova.

Zbog brojnih litica koje su prisutne omogućeno je gniađenje ove vrste posvuda unaokolo. Planirane aktivnosti dovoljno su udaljene od litica na kojima ova vrsta gniađe, a ukoliko se i dogodi premještanje gniađenja nekog para zbog izgradnje poligona neće imati gotovo nikakvog negativnog utjecaja na ovu stabilnu vrstu.

(Slika 3) Područje rijeke preko koje se planiraju aktivnosti pretraženo je da se ustanovi prisutnost ptica na vodi i uz nju. Zbog blizine prometnice i čestih aktivnosti na vodi prisutan je malo broj ptica vodarica.

7. ZAKLJUČAK

Istraživanjem faune ptica na području predmetne lokacije pokazala su razmjerno malu raznolikost i bogatstvo ptica vodarica na samom donjem toku rijeke Cetini te uz područje mikro lokacije predviđenog poligona.

Zona zahvata nema posebnog značaja ni za ptice grabljivice te na njoj nisu prisutne značajne populacije ugroženih vrsta ptica na koje bi izgradnja imala velik negativni utjecaj.

S obzirom na navedeno može se pretpostaviti da predviđena izgradnja „Adrenalinskog poligona Zipline“ u smislu zaštite ptica neće imati značajnijeg negativnog utjecaja na autohtonu ornitofaunu kao ni na ptice selice te u vrijeme zimovanja, proljetne i jesenske seobe.

(Slika 4) Dio istražene plohe

8. LITERATURA

<http://www.birdlife.org/datazone/species/index.html>

Hardey, J. i sur. (2006): Raptors: A Field Guide for Surveys and Monitoring. The Stationery Office. UK.

Mullarney, K., Svensson, L., Zetterstrom, D., Grant, P. J. (1999): Bird Guide. Collins, London.

Radović, D., Kralj, J., Tutiš, V., Ćiković, D. (2003): Crvena knjiga ugroženih ptica Hrvatske. Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja. Zagreb.

Radović, D., Kralj, J., Tutiš, V., Radović, J., Topić, R. (2005): Nacionalna ekološka mreža – važna područja za ptice u Hrvatskoj. Državni zavod za zaštitu prirode. Zagreb.

Rucner, D. (1998): Ptice hrvatske obale Jadrana. Hrvatski prirodoslovni muzej i Ministarstvo razvijanja i obnove, Zagreb.

Sielicki, J., Mizera, T. (2009): Peregrine falcon populations: Status and perspectives in the 21st century. Turul Publishing & Poznan University of Life Sciences Press. Warsaw-Poznan.

Ivica Lolić

